

**TARPTAUTINĖ KOMISIJA NACIŲ IR SOVIETINIO OKUPACINIŲ REŽIMŲ
NUSIKALTIMAMS LIETUVOJE ĮVERTINTI**

Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius, tel. 8 706 63804, faks. 8 706 63805
el. paštas komisija@lrv.lt, www.komisija.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-05-11 Nr. 2R-26

Į 2020-03-06 Nr. S-745

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ PROJEKTŲ
TAIS NR. 20-449 (2), NR. 20-452 (2), NR. 20-453 (2), NR. 20-451 (2)**

Susipažinę su Lietuvos Respublikos Vyriausybės internetinėje svetainėje ir Teisės aktų informacinėje sistemoje pavišintais Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko teikiamais (Nr. S-745) Vyriausybės nutarimų projektais (TAIS Nr. 20-449 (2), 20-452 (2), 20-453 (2), 20-451 (2)), kuriuos, remiantis LR Vyriausybės internetinėje svetainėje skelbiama informacija, numatoma svarstyti LR Vyriausybės gegužės 13 d. posėdyje (16 klausimas), pakartotinai informuojame, kad projektai, susiję su Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato reorganizavimu, **nėra su mumis suderinti todėl jiems nepritariame ir prašome jų svarstymą atidėti kol jie bus su mumis suderinti.**

1. Primename, kad savo pastabas ir pasiūlymus pirminiams šių Vyriausybės nutarimų projektų variantams buvome pateikę 2020-01-28 raštu Nr. 2R-8. Teikime rašoma, kad šios pastabos buvo aptartos Vyriausybės kanceliarijoje vykusio susitikimo metu. Jo metu projektą rengę Vyriausybės kanceliarijos atstovai pažadėjo, kad į mūsų pastabas bus atsižvelgta. Kadangi į šias pastabas iš esmės nebuvo atsižvelgta, jos visa apimtimi išlieka aktualios ir teikiams nutarimų projektams. Todėl nepritariame nutarimų projektams, kurie nėra su mumis suderinti.
2. Pagrindinė mūsų nepritarimo pasiūlytam naujam teisiniam reguliavimui priežastis susijusi su neužtikrinamu Tarptautinės komisijos ir jos Sekretoriato visišku nepriklausomumu, kas buvo ir yra esminė sąlyga sėkmingam Komisijos funkcionavimui ir tarptautiniam pasitikėjimui bei pripažinimui. Nekartodami jau anksčiau pateiktų argumentų šia tema, atkreipiame Jūsų dėmesį į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos poziciją dėl kitos institucijos (Valstybės duomenų apsaugos inspekcijos) visiško veiklos nepriklausomumo užtikrinimo. Teisingumo ministerija, remdamasi Šengeno teisynu (*acquis*) ir Tarybos

2019-09-20 įgyvendinimo sprendimu Nr. 12468/19, 2020-02-19 raštu Nr. 20-2217 teikė derinti Vyriausybės įstatymo ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo atitinkamų straipsnių pakeitimo įstatymo projektus, kuriais kaip tik ir yra sprendžiamas konkrečios institucijos visiško nepriklausomumo klausimas. Be kita ko, šiuose dokumentuose aiškiai pasisakoma, kad institucijos strateginiam ir metiniams veiklos planams neturėtų būti pritarinėjama aukštesniu politiniu lygiu bei biudžeto procedūra nekeltų nepriklausomumo pažeidimo rizikos. Dėl tarptautinių politinių motyvų įstatymų pakeitimais yra siūloma padaryti išimtis iš bendros taisyklės. Manome, kad reikalui esant dėl Tarptautinės komisijos ir jos Sekretoriato veiklos taip pat galėtų būti daromos atitinkamos išimties.

3. 2020-01-28 rašte Nr. 2R-8 mes rašėme, kad teikiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 27 d. nutarimo Nr. 254 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ **galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 45 straipsnio 2 dalies 8 ir 11 punktams.** Abejones dėl šio nutarimo projekto teisėtumo sustiprina aplinkybė, kad Vyriausybės kanceliarijos nuostatai yra keičiami kitais teisiniais pagrindais negu jie buvo patvirtinti. **Kanceliarijos nuostatai yra patvirtinti remiantis Vyriausybės įstatymo 44 str., o, kaip rašoma teikime, juos norima keisti Biudžetinių įstaigų įstatymo 4 str. 2 d. pagrindu.** Manome, kad toks **sprendimas prieštarauja konstitucinės doktrinos nuostatomis, kad „poįstatyminių teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu.“** (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2011 m. rugsėjo 28 d., 2014 m. spalio 9 d. nutarimai).
4. Teikime rašoma, kad pritarus siūlymams pavesti Vyriausybės kanceliarijai įgyvendinti UNESCO komisijos sekretoriato ir Tarptautinės komisijos sekretoriato savininko teises ir pareigas, UNESCO komisijos sekretoriato ir Tarptautinės komisijos sekretoriato darbuotojų, įskaitant ir šių sekretoriatų vadovus, darbo santykiai tęstųsi ir pasiūlymai neturės neigiamos įtakos darbo sutarties sąlygoms (įskaitant darbo užmokestį). Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys, kad Tarptautinės komisijos sekretoriato vadovas nuo paskyrimo į pareigas (LRV 1999 m. rugpjūčio 23 d. nutarimas Nr. 920 „Dėl Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato vadovo paskyrimo“) dirba valstybės tarnyboje be darbo sutarties, o atlyginimas jam skaičiuojamas remiantis LRV 1999 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 357 „Dėl biudžetinės įstaigos Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato steigimo“. Nesant darbo sutarties ir kaip siūloma pripažinus netekusiais galios šiuos du LRV nutarimus, Tarptautinės komisijos sekretoriato vadovo teisinis statusas ir jo darbo sutarties sąlygos tampa neapibrėžtos ir neišspręstos.
5. Kadangi Tarptautinės komisijos sekretoriato steigėjas yra Lietuvos Respublikos Vyriausybė, manome, kad **Lietuvos Respublikos Vyriausybės, kaip savininko teises įgyvendinanti institucija, atsižvelgiant į pasikeitusius teisės aktus savo sprendimais**

turėtų sutvarkyti Tarptautinės komisijos sekretoriato veiklos teisinį reguliavimą (patvirtinti naujus Sekretoriato nuostatus, sutvarkyti ir apibrėžti Sekretoriato vadovo darbo santykius). Tik po to gali būti keliamas ir sprendžiamas klausimas dėl savininko teisių perdavimo kitai institucijai. Kaip teigiama teikime, **Sekretoriato veikla yra susijusi su kelių ministrų valdymo sritimis, todėl manome, kad svarbiausių sprendimų aptarime ir priėmime (tame tarpe nuostatų tvirtinime) turėtų dalyvauti visi ministrai, į kurių valdymo sritis patenka Sekretoriato veikla, t.y. sprendimai turėtų būti priimami Vyriausybės lygmenyje.**

6. Atkreiptinas dėmesys, kad kartu su teikiamais projektais nėra pateikiami svarbūs lydinčios dokumentai: nėra nutarimų derinimo pažymos ir teisės grupės išvados dėl teisės aktų projektų atitikties įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, kas iš esmės yra Vyriausybės darbo reglamento 45.1 straipsnio nuostatų pažeidimas.
7. Stebina ir ta aplinkybė, kad prie posėdžio medžiagos nėra prijungtas 2020-06-16 mūsų pateiktas raštas su pastabomis, kuriame taip pat buvo prašoma klausimą nagrinėti Vyriausybės posėdyje tiksliai po to, kai jis bus su mumis suderintas. Per šį laikotarpį nesulaukėme jokio atsakymo į mūsų pateiktas pastabas. Taip pat iš projektų rengėjų nebuvo jokių iniciatyvų šį projektą derinti su mumis.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus nepritariame teikiama projektams ir prašome jų svarstymą atidėti, kol jie bus su mumis suderinti.

Pagarbiai

Komisijos pirmininkas

Emanuelis Zingeris